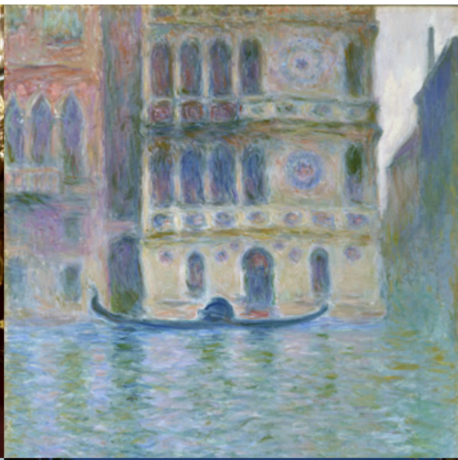

national museum cardiff
amgueddfa genedlaethol caerdydd

chwarae rhifau ac iaith

gweithgareddau ar gyfer plant 0-5 oed yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd

Addas i'r blynyddoedd cynnar a theuluoedd.

national museum wales
amgueddfa cymru

Noddir gan Lywodraeth Cymru
Sponsored by Welsh Government

chwarae rhifau ac iaith

mwynhewch gyda rhifau, siapiau a geiriau!

Mae’r llyfryn hwn yn cynnwys enghreifftiau o weithgareddau a grëwyd fel rhan o’r project Chwarae Rhifau, ar y cyd â Chwarae ac Iaith Caerdydd. Ar gyfer grwpiau llai mae bagiau gweithgaredd ar gael yn cynnwys yr holl adnoddau a nodir. Mae’r rhain yn addas ar gyfer 25 o blant ar y tro mewn 5 grŵp bach.

Os hoffech fenthyg y bagiau gweithgaredd, rhowch wybod i ni wrth archebu lle fel gallwn sicrhau eu bod ar gael.

Rhaid trefnu ymweliadau gan grwpiau ymlaen llaw – (029) 2057 3240

Gall grwpiau – yn enwedig rhai mwy na 25 – ddefnyddio’r syniadau yn y llyfryn i ddatblygu adnoddau sy’n addas i’w hanghenion penodol.

Gobeithio y byddwch chi’n mwynhau yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.

chwarae rhifau ac iaith

gweithgareddau cyn ymweld

Cynlluniwch yr ymweliad gyda'r plant

- Beth ydych chi'n meddwl y gwelwn ni?
- Beth hoffen ni ei ddysgu?
- Cymharwch yr Amgueddfa ag adeiladau mawr eraill y gallai'r plant fod yn gyfarwydd â nhw, e.e. llyfrgell neu archfarchnad.

Cyfri'r dyddiau

- Gwnewch res o flychau neu sgwariau i gynrychioli nifer y dyddiau sydd ar ôl tan ddiwrnod yr ymweliad. Rhowch rif i bob diwrnod a chyfrwch am yn ôl i'r blwch neu'r sgwâr olaf. Gwnewch res o flychau neu sgwariau wedi'u marcio â'r rhifau 1-5. Gofynnwch i'r plant dynnu un blwch bob dydd tan ddiwrnod yr ymweliad.

Crefft

- Crëwch gêm 'Mi wela i…' syml drwy dynnu lluniau siapau, neu dorri siapau o gardfwrdd, a mynd â nhw gyda chi ar eich ymweliad.
- Crëwch fasg anifail i wisgo ar y diwrnod.
- Crëwch bypedau bys i'w defnyddio gyda'r penillion cyfri.

Llyfrau

- Darllenwch straeon am ymweld ag Amgueddfa e.e.
  Maisy goes to the Museum gan Lucy Cousins
  Katie's Picture Show gan James Mayhew
  Museum Trip gan Barbara Lehman
  Mostyn yn Mynd i Sain Ffagan! gan Catrin Hughes
- Bydd llawer mwy o lyfrau i'w darllen yn eich llyfrgell leol, cyn ac ar ôl eich ymweliad.

Gemau cyfri ar gyfer y daith

- Sawl person yn eich teulu/grŵp sy'n mynd i'r Amgueddfa?
- Sawl ffenestr sydd ar flaen yr Amgueddfa?
- Faint o risiau oedd yn rhaid eu dringo i gyrraedd yr Amgueddfa?
- Gallwch chi barhau i ofyn cwestiynau tebyg wrth grwydro'r Amgueddfa.

Yn olaf cofiwch fynd â chamera.

chwarae rhifau ac iaith

gweithgareddau ar gyfer eich ymweliad

Rhai awgrymiadau ar beth i'w wneud yn ystod eich ymweliad. Mae mapiau ar gael o ddesg flaen yr Amgueddfa.

Sylwer:
Mae'r gwrthrychau yn yr orielau yn werthfawr iawn ac ni ddylech gyffwrdd â nhw. Mae gennym oriel ryngweithiol, Canolfan Ddarganfod Clore, lle mae llawer o wrthrychau y gallwch chi gyffwrdd â nhw.

Faint o'r gloch yw hi?

- Allwch chi weld y cloc mawr ym mhrif neuadd yr Amgueddfa? Faint o'r gloch yw hi?
- Tynnwch lun wyneb cloc a gofyn i'ch plant roi'r dwylo ar y cloc pan fyddwch chi'n cyrraedd yr Amgueddfa ac yn gadael. Trafodwch hyd eich ymweliad.
- Canwch *Hicori Dicori Doc*

Bingo

- Gallwch chi chwarae'r gêm hon mewn unrhyw oriel.
- Ysgrifennwch y rhifau 1-10 ar ddarn o bapur.
- Dechreuwch gydag 1. Gofynnwch beth yw'r rhif. All y plant ganfod 1 o rywbeth yn yr oriel? Allan nhw ganfod 2 o rywbeth? Daliwch ati nes cyrraedd 10. Gyda phlant llai, cyfrwch i 5.

- Gallwch chi hefyd roi sticer ar y grid bingo isod pan fyddwch chi'n canfod y nifer cywir o bethau. Gwaeddwch 'BINGO' ar ôl llenwi pob rhif.

1	2	3
4	5	6
7	8	9

chwarae rhifau ac iaith

Tali siapiau

- Cadwch siart tali wrth grwydro'r Amgueddfa. Bob tro y gwelwch chi siâp yn yr orielau, rhowch sticer ar y siart tali. Allwch chi weld unrhyw siapiau eraill? Ychwanegwch nhw i'r siart.

Siâp	Faint?
Sgwâr ■	
Triongl ▲	
Cylch ●	
Hirsgwar ▬	
Hirgrwn ⬮	

Creu enfys – helfa liwiau

- Rhowch her i'r plant i ganfod pob un o liwiau'r enfys ym mhob oriel.

Cyfri

- Cyfrwch y pysgod, anemonïau, crancod meddal ac anifeiliaid morol eraill ar Lan y Môr (Orielau Hanes Natur Is).
- Darllenwch *Croeso i'n Cragen* gan Julia Donaldson.

- Sawl mochyn daear sydd yn y coetir?
- Beth maen nhw'n ei wneud? Trafodwch pam mae cartref yn bwysig.
- Darllenwch *Sbwriel Sbango* gan Tony Bonning.

Wrth archwilio'r anifeiliaid yn yr Amgueddfa, ceisiwch ddynwared sŵn pob un.

chwarae rhifau ac iaith

Mesur

- Allwch chi weld adar yr ardd ger y coetir?
- Pa un yw'r aderyn mwyaf? Pa un yw'r lleiaf?

- Mesurwch pa mor fawr yw'r Morfil Cefngrwm mewn camau (Orielau Hanes Natur Uwch).

- Chwiliwch am y deinosoriaid yn oriel Esblygiad Cymru.
- Sawl sgerbwd deinosor allwch chi eu gweld? Pa un sy'n codi mwyaf o ofn?
- Allwch chi weld asgwrn clun yr Apatosaurus? Ydy e'n dalach na chi? Dychmygwch pa mor fawr oedd y deinosor!
- Darllenwch *Arwyn yr Anturiwr: Deinosor yn y Goedwig* gan Grace Todd.

Helfa Casglu Celf

- Rhowch restr i'r plant o bethau i'w canfod yn yr orielau celf (neu crëwch eich rhestr eich hun o luniau cyn cyrraedd). Bydd yr helfa drosodd pan fyddan nhw wedi canfod pob eitem. Rhowch y pum eitem gyntaf i blant iau, a'r deg eitem i blant hŷn.

Blodyn
Ffrwyth
Het grand
Y môr
Rhywbeth glas

Plentyn
Anifail
Streipiau
Yr haul
Eira

chwarae rhifau ac iaith

syniadau eraill i’w gwneud yn ystod ac ar ôl eich ymweliad

Mi wela i...

- Gallwch chi chwarae’r gêm hon yn yr orielau ac mae’n wych ar gyfer dysgu synau’r gwahanol lythrennau.

Cerddwch yn ddoniol wrth grwydro

- Beth am hercian am 3 cam, neidio am 2, cymryd camau mawr, siglo... Dylech chi annog y plant i symud mewn ffyrdd gwahanol e.e ar flaenau’u traed ar y teils, stompio yn yr oriel deinosoriaid.

Mathemateg arian

- Bydd ymweld â’r siop yn gyfle i ymarfer mathemateg arian.

Cofiwch

- Pan fyddwch chi wedi gorffen eich taith, ceisiwch gofio trefn yr orielau e.e. fe welon ni’r deinosoriaid gyntaf, yna’r…

Gwnewch rywbeth i’w gofio

- Os wnaethoch chi dynnu lluniau/darluniau yn ystod yr ymweliad, gwnewch lyfryn lluniau am eich ymweliad. Helpwch y plant i ysgrifennu am bob llun, e.e. fe welon ni dri mochyn daear.

chwarae rhifau ac iaith

penillion yn yr orielau

Syniadau ar gyfer rhigymau a chaneuon cyfri – cofiwch yr ystumiau!

Mi welais jac y do
Yn eistedd ar ben to
Het wen ar ei ben
a dwy goes bren
Ho Ho Ho Ho Ho Ho!

Dau gi bach yn mynd i'r coed,
Esgid newydd am bob troed,
Dau gi bach yn dwad adre
Wedi colli un o'u sgidie,
Dau gi bach

Pum crocodeil yn nofio yn yr afon,
Pum crocodeil yn nofio yn yr afon,
Nofiodd un o dan y dŵr, sblash!
Dim ond pedwar sydd ar ôl

Pedwar crocodeil yn nofio yn yr afon…
Tri crocodeil yn nofio yn yr afon…

Hicori dicori doc,
Llygoden lan y cloc,
Mae'n taro tri,
I lawr â hi,
Hicori dicori doc,
Tic toc

Hickory dickory dock,
The mouse ran up the clock,
The clock struck one,
The mouse ran down,
Hickory dickory dock
Tick tock

chwarae rhifau ac iaith

Clap, clap, un dau tri
Clap, clap, un dau tri
Clap, clap, un dau tri
Troi a throi ein dwylo

Clap, clap, one two three
Clap, clap, one two three
Clap, clap, one two three
Turn and turn your hands

1, 2, 3, 4, 5, once I caught a fish alive
6, 7, 8, 9, 10, then I let it go again
Why did you let it go?
Because it bit my finger so
Which finger did it bite?
This little finger on my right

5 little owls in the old oak tree
Fluffy and puffy as owls can be
Then all of them hooted, twit twoo
And one fluffed its wings and off it flew

4 little owls…
3 little owls…

Diolch i Chwarae ac Iaith am eu cyngor wrth ddatblygu'r adnoddau hyn.